

SOCIO

Danmarks Statistiks Socioøkonomiske Klassifikation

1. udgave, 1997

Forord

Socioøkonomisk gruppering har traditionelt været en central oplysning til klarlægning af befolkningssammensætningen efter social status. Det var et væsentligt element i de tidligere folketællinger og er med oprettelsen af det sammenhængende registerbaserede statistiksystem blevet en meget anvendt baggrundsoplysning inden for alle områder af personstatistikken.

I sin hidtidige udformning har afgrænsningen af de enkelte grupper været baseret på tilknytning til arbejdsmarkedet, og lønmodtagerne har været grupperet efter ansættelsesvilkår. Sidstnævnte omfatter en sontring mellem funktionærer, faglærte og ikke-faglærte, som det efterhånden er blevet stadigt vanskeligere at opretholde. Denne omstændighed samt et stigende behov for internationale sammenligninger - og dermed et krav til de enkelte lande om anvendelse af ensartede kriterier for afgrænsningen af de socioøkonomiske grupper - har foranlediget Danmarks Statistik til at udarbejde en ny socioøkonomisk klassifikation.

Ved udformningen af den nye klassifikation er tilknytningen til arbejdsmarkedet fortsat væsentlig for afgrænsningen af de enkelte grupper. For lønmodtagere følges hovedopdelingen i den internationale fagklassifikation ISCO-88, hvor der lægges vægt på jobrelevante færdigheder. Hermed er klassifikationen også i overensstemmelse med Danmarks Statistiks nye fagklassifikation DISCO-88, som ligeledes er baseret på ISCO-88.

Den nye socioøkonomiske klassifikation - benævnt SOCIO - vil blive anvendt i alle personstatistiske opgørelser, hvor gruppering af denne karakter er relevant.

I denne publikation beskrives de anvendte koder for Danmarks Statistiks kunder og for andre, som ønsker at gennemføre socioøkonomisk klassificering af eget materiale på en sådan måde, at det er sammenligneligt med opgørelser fra Danmarks Statistik.

Yderligere eksemplarer kan bestilles ved henvendelse til Danmarks Statistiks Publikationssalg, tlf. 39 17 30 20.

Eventuelle spørgsmål eller kommentarer vedrørende socioøkonomisk klassificering kan rettes til Palle Elmkvist, tlf. 39 17 32 28.

Januar 1997

Jan Plovsing

/

Finn Spieker

Indholdsfortegnelse

| | | |
|----------|---|----|
| 1. | Indledning..... | 7 |
| 2. | Overordnet struktur | 8 |
| 3. | Definitioner og afgrænsninger..... | 9 |
| 3.1 | Generelle udgangspunkter | 9 |
| 3.2 | Definition af socioøkonomiske grupper | 10 |
| 4. | Alternativer og bemærkninger til den overordnede struktur | 13 |
| | | |
| Bilag 1. | Socioøkonomisk klassifikation (SOCIO)..... | 14 |
| Bilag 2. | Korttekster til socioøkonomisk klassifikation..... | 15 |
| Bilag 3. | Tabelksempler..... | 16 |
| Bilag 4. | Hoved- og overgrupper i DISCO-88 | 17 |

1. Indledning

Det vil være forbundet med indlysende fordele, hvis man inden for alle personbaserede statistikområder i Danmarks Statistik anvender samme socioøkonomiske klassifikation. Fx vil overskueligheden og dermed kvaliteten af såvel det interne samarbejde som kontakten med eksterne kunder og interessenter blive betydeligt forbedret.

Danmarks Statistik nærer således store forhåbninger til introduktionen af denne nye socioøkonomiske klassifikation.

Hvad forstås ved en socioøkonomisk klassifikation?

Hensigten med en socioøkonomisk klassifikation er at gøre det muligt at foretage en opdeling af populationer efter sociale og økonomiske forhold. I princippet bør denne opdeling ske ved at tage hensyn til såvel materielle som immaterielle levevilkår. Da det er meget vanskeligt at kvantificere levevilkår, kan man i stedet vælge at fokusere på enkelte af de faktorer, som er kvantificerbare og samtidig giver et godt billede af den enkelte persons sociale position i samfundet. Fx må status på arbejdsmarkedet betegnes som værende en god indikator ved bestemmelse af en persons levevilkår. Ved at fokusere på en persons tilknytning til arbejdsmarkedet og eventuelle beskæftigelse får man samtidig information om dennes kompetence og færdigheder.

Forskellige anvendelser

Som det bl.a. fremgår af Statistisk Årbog, er der hidtil blevet anvendt flere forskellige socioøkonomiske opdelinger i Danmarks Statistiks publikationer.¹ Denne omstændighed kan tilskrives flere forhold. For det første er den hidtidige officielle klassifikation af ældre dato og derved mindre relevant for nutidens forhold. For det andet har opdelingen vist sig ikke at være hensigtsmæssig inden for en række statistikområder. For det tredje er der inden for flere statistikområder taget hensyn til et ønske om international sammenlignelighed.

Hidtidig socioøkonomisk klassificering

Traditionelt har ideen med at foretage en socioøkonomisk klassificering af befolkningen været knyttet til folke- og boligtællingerne.² I forbindelse med overgangen til registerbaserede tællinger blev en registerbaseret version af en socioøkonomisk variabel således udviklet. Denne version anvendes stadig i dag og svarer i sin nuværende udformning næsten til den klassiske "arbejdsstilling", som kendes fra tidligere folketællinger samt arbejdsmarkedsstatistiske opgørelser. Den er personorienteret i den forstand, at den enkelte person klassificeres efter egne forhold uden skelen til andre personer i familien/husstanden.

Problemer med "arbejdsstilling"

Anvendelsen af "arbejdsstilling" er stadig meget udbredt inden for personstatistikken. Det er imidlertid blevet stadigt vanskeligere at sondre mellem de fem grupper af lønmodtagere (tre funktionærgrupper samt faglærte og ikke-faglærte arbejdere). Således er det nærmest uigennemførligt at redegøre for, hvordan de er sammensat. Hertil kommer, at informationsgrundlaget i Danmarks Statistik nu bliver ændret på en sådan måde, at det bliver umuligt at udlede de oplysninger, som man tidligere har støttet sig til. Som nævnt er Danmarks Statistik for nylig gået over til at anvende en ny fagklassifikation, kaldet DISCO-88, som er den danske version af den af ILO udviklede nomenklatur ISCO-88.^{3,4} Forgængeren til DISCO-88 var for lønmodtagernes vedkommende en specialversion af Dansk Fagkode.

¹ Se fx Danmarks Statistik, *Statistisk Årbog 1996, Tabel 55. Gennemsnitlig alder ved første barns fødsel og Tabel 64. Dødelighed og erhverv.*

² Se fx Danmarks Statistik, *Folke- og boligtællingen 1981.*

³ Der henvises til ILO, *International Standard Classification of Occupations: ISCO-88*, Geneve, 1990.

⁴ Bilag 4 giver en oversigt over hoved- og overgrupperne i DISCO-88.

Krav til indholdet i den nye klassifikation

Behovet for en afløser for "arbejdsstilling" har således eksisteret i de senere år. Derimod har kravene til afløserens indhold ikke været så lette at få øje på. Et af de væsentligste spørgsmål i udviklingsfasen var således, om den nye socioøkonomiske klassifikation skulle udformes som en moderniseret videreførelse af den hidtil anvendte eller ej.

Nærmere bestemt var spørgsmålet, om klassifikationen skulle give en generel karakteristik af den enkelte persons situation, eller om den som hidtil blot skulle angive personens placering i forhold til arbejdsmarkedet. Sidstnævnte er et meget afgørende element for den enkelte person, og placeringen på arbejdsmarkedet kan, grupperet på rette vis, også til en vis grad afspejle uddannelsesmæssig baggrund, erhvervede kvalifikationer og indkomstforhold. Resultatet af disse overvejelser er således blevet, at der specielt er taget højde for de to førstnævnte aspekter.

Implementering

Eftersom strukturen for SOCIO nu er endeligt fastlagt, er arbejdet med at implementere klassifikationen i Danmarks Statistiks forskellige statistiksystemer indledt. Dette arbejde forventes afsluttet medio 1997 i forbindelse med opdateringen af 1995-versionen af Danmarks Statistiks *Arbejdsklassifikationsmodul (AKM)*.

Begrænsninger

Det er vigtigt at understrege, at klassifikationen er udarbejdet under hensyntagen til hvilke registermæssige oplysninger, der foreligger i Danmarks Statistik. I de sidste 25 år har man gjort store fremskridt med hensyn til anvendelsen af registre i statistikproduktionen i Danmark. Alligevel har udviklingen af SOCIO under hensyntagen til disse registre rummet begrænsninger. Således har det ikke været muligt at imødekomme alle tænkelige databehov.

I parentes bør det nævnes, at den omstændighed, at klassifikationen udelukkende er opbygget på grundlag af registeroplysninger, åbner muligheden for at sammenligne opgørelser baseret på interview med Danmarks Statistiks registerbaserede opgørelser over den relevante population.

2. Overordnet struktur

Opdelingskriterier

I udviklingsfasen er det nøje blevet vurderet hvilke sociale, økonomiske og/eller arbejdsmarkedsmæssige forhold, der bør indgå i SOCIO og på hvilket detaljeringsniveau.

Nedenfor præsenteres de overordnede opdelingskriterier, som anvendes i klassifikationen. En række mere detaljerede bemærkninger, herunder definitioner og afgrænsninger, gøres i afsnit 3 og 4.

Første ciffer

På første ciffer foretages en opdeling på *personer i beskæftigelse, arbejdsløse personer, personer uden for arbejdsstyrken og børn*.

Andet ciffer

På andet ciffer foretages for *personer i beskæftigelse* en opdeling på *selvstændige erhvervsdrivende, medarbejdende ægtefæller og lønmodtagere*.

Personer uden for arbejdsstyrken opdeles i *uddannelsessøgende, pensionister mv.* samt *andre personer uden for arbejdsstyrken*.

Tredje ciffer

På tredje ciffer foretages for *selvstændige erhvervsdrivende* en opdeling efter antal ansatte på den selvstændiges virksomhed. Klassifikationen adskiller selvstændige erhvervsdrivende med 50 eller flere, 10-49 og 1-9 ansatte. Desuden udskilles selvstændige erhvervsdrivende uden ansatte for sig.

For *lønmodtagere* foretages en opdeling i:

- *Topledere i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor*
- *Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på højeste niveau*
- *Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på mellemniveau*
- *Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på grundniveau*
- *Andre lønmodtagere*

Opdelingen sker med udgangspunkt i en række uddannelsesmæssige kategorier, som ligger til grund for Danmarks Statistiks nye fagklassifikation. I DISCO-88 kan otte ud af de ti hovedgrupper henføres til disse kategorier. I afsnit 3.2 redegøres nærmere for disse omstændigheder.

For *pensionister mv.* foretages en opdeling på *førtidspensionister, folkepensionister* og *efterlønsmodtagere mv.*

3. Definitioner og afgrænsninger

3.1 Generelle udgangspunkter

I dette afsnit redegøres for en række af de forhold, som har været et nødvendigt udgangspunkt ved udarbejdelsen af SOCIO.

Populations-afgrænsning

Et af de væsentligste aspekter ved udviklingen af klassifikationer er afgrænsningen af den population, for hvem klassifikationen skal angå. Skal den angå hele befolkningen eller blot befolkningen i en bestemt aldersgruppe og i givet fald hvilken?

I SOCIO foretages kun en egentlig klassificering af personer, som på opgørelses-tidspunktet er mindst 15 år. Således regnes alle personer under 15 år som *børn*. Der eksisterer ingen øvre aldersgrænse i klassifikationen.

Denne populationsafgrænsning er valgt ved at studere praksis i bl.a. ILO. Således har ILO's anbefalinger vedrørende arbejdsmarkedsstatistik været et væsentligt udgangspunkt ved udarbejdelsen af den nye klassifikation.⁵

To overordnede synsvinkler

Et ligeså væsentligt aspekt er at definere hvorledes de enkelte socioøkonomiske grupper afgrænses.

I klassifikationen er det muligt at anlægge to vidt forskellige synsvinkler ved definitionen af de enkelte socioøkonomiske grupper. Således kan man vælge enten at betragte den givne population i en bestemt periode eller på et bestemt tidspunkt. Dette svarer til fremgangsmåden i henholdsvis Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM) og *Den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS)*.

AKM klassificerer den enkelte person efter væsentligste beskæftigelse (beskæftigelsesstatus, stilling og branche for vigtigste arbejdssted) samt omfanget af beskæftigelse og ledighed i løbet af et kalenderår. Nærmere bestemt klassificerer *beskæftigelsesstatuskoden* personer i hovedgrupperne *selvstændige erhvervsdri-*

⁵ ILO's anbefalinger mht. begreber og definitioner vedrørende arbejdsmarkedsstatistik findes i ILO, *Bulletin of Labour Statistics*, 1983:3.

vende, medarbejdende ægtefæller, lønmodtagere, pensionister og ude af erhverv i øvrigt.⁶

RAS giver en beskrivelse af befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet på et givet tidspunkt i løbet af året, nemlig slutningen af november, svarende til oplysningerne om ansættelsesperiode fra den oplysningsseddel, som arbejdsgiverne hvert år skal aflevere til Told- og Skattestyrelsen for hver enkelt ansat.⁷

Som eksempel på hvorledes de to fremgangsmåder kan medføre et forskelligt indhold i de enkelte socioøkonomiske grupper, kan man nævne definitionen af *lønmodtagere*. I AKM afgrænses gruppen af lønmodtagere efter en helårsbetragtning under hensyntagen til, hvad der har været den væsentligste aktivitet i løbet af et år, medens lønmodtagere i arbejdsstyrkestatistikken afgrænses efter regler, der knytter sig til et givet tidspunkt.

Ved enhver anvendelse af klassifikationen er det derfor af afgørende betydning at holde sig for øje hvilke definitioner og afgrænsninger, som er valgt i den aktuelle opgørelse.

3.2 Definition af socioøkonomiske grupper

I dette afsnit redegøres nærmere for definitionen af samtlige de socioøkonomiske grupper, som forekommer i SOCIO.

Personer i beskæftigelse

Personer i beskæftigelse omfatter *selvstændige erhvervsdrivende, medarbejdende ægtefæller og lønmodtagere*.

Selvstændige erhvervsdrivende og medarbejdende ægtefæller

Selvstændige erhvervsdrivende og medarbejdende ægtefæller defineres ved hjælp af en af de to overordnede synsvinkler, som er skitseret i afsnit 3.1.

Som omtalt i afsnit 2 foretages desuden en rent mekanisk opdeling af de *selvstændige erhvervsdrivende* efter antal ansatte på relevante virksomheder.

Lønmodtagere opdeles...

Definitionen af *lønmodtagere* sker ligeledes med udgangspunkt i en af de to overordnede synsvinkler. Den yderligere opdeling sker som nævnt på baggrund af definitionerne i DISCO-88.

...med udgangspunkt i færdighedsniveauer

Ved udviklingen af ISCO-88 har ILO defineret en række *færdighedsniveauer* med udgangspunkt i de uddannelsesmæssige kategorier og niveauer, der fremgår af den internationale uddannelsesnomenklatur, *International Standard Classification of Education (ISCED)*.⁸

Dansk Uddannelses-Nomenklatur (DUN), som er udarbejdet efter danske forhold af Danmarks Statistik og Undervisningsministeriet, kan i store træk sammenlignes med ISCED. DUN registrerer alle danske uddannelser af en varighed på mindst 80 timer og har til formål at inddele de enkelte uddannelser i homogene grupper, som tilvejebringer en systematisk oversigt over det danske uddannelsessystem. Desuden indplaceres uddannelserne på følgende ti *uddannelsesniveauer*:

⁶ Seneste offentliggjorte redegørelse for dannelsen af beskæftigelsesstatuskoden findes i Danmarks Statistik, *Indkomster og formuer 1993*, København, 1996.

⁷ Seneste offentliggjorte redegørelse for definitioner i RAS findes i Danmarks Statistik, *Registerbaseret arbejdsstyrkestatistik 1. januar 1995*, Statistiske efterretninger, Arbejdsmarked, 1996:26.

⁸ Der henvises til Unesco, *International Standard Classification of Education*, Paris, 1976.

- 0 Førskoleniveau (børnehaveklasse)
- 1 Grundskoleniveau I (1.-6. klasse)
- 2 Grundskoleniveau II (7.-10. klasse/årgang)
- 3 Gymnasialt niveau I (10. uddannelsesår)
- 4 Gymnasialt niveau II (11.-12. uddannelsesår)
- 5 Korte videregående uddannelser (13.-14. uddannelsesår)
- 6 Mellemlange videregående uddannelser (15.-16. uddannelsesår)
- 7 Lange videregående uddannelser (17.-18. uddannelsesår)
- 8 Forskerniveau (19.- uddannelsesår)
- 9 Uden for niveauplacering

Formel uddannelse eller uformel oplæring og erfaring

Det bør understreges, at den kendsgerning, at DISCO-88 tager udgangspunkt i ISCED, ikke er ensbetydende med, at færdigheder, som er nødvendige for at varetage de arbejdsfunktioner, der er forbundet med en given beskæftigelse, udelukkende kan erhverves gennem formel uddannelse. Færdighederne kan tillige erhverves gennem uformel oplæring og erfaring, hvilket ofte vil være tilfældet i praksis.

Klassifikationen fokuserer på nødvendige færdigheder

I forbindelse hermed bør det påpeges, at der såvel i ISCO-88 som i DISCO-88 fokuseres på de færdigheder, der er nødvendige for at udføre de opgaver, som er forbundet med de udførte arbejdsfunktioner. Således er det underordnet, hvorvidt personer i samme beskæftigelse er i besiddelse af uddannelse på samme niveau eller ej.

Fire færdighedsniveauer

Analogt til ISCO-88 opererer DISCO-88 med fire færdighedsniveauer, hvor de nødvendige beskæftigelsesmæssige færdigheder afgrænses vha. formel uddannelse eller uformel oplæring og erfaring.

Første færdighedsniveau er defineret med henvisning til ISCED kategori 1 svarende til første halvdel af grundskoleuddannelsen, der typisk begynder i en alder af 6 eller 7 år og tidsmæssigt udstrækker sig over ca. 5-6 år. Dette svarer til DUN uddannelsesniveau 1. I Danmark vil man i praksis betegne personer tilhørende første færdighedsniveau som værende uden uddannelse.

Andet færdighedsniveau er defineret med henvisning til ISCED kategori 2-3 svarende til såvel anden halvdel af grundskoleuddannelsen som en supplerende uddannelse, der typisk begynder i en alder af 14-15 år og tidsmæssigt udstrækker sig over ca. tre år. En periode med oplæring/træning kan være nødvendig og er sommetider formaliseret i elev- eller læretid. Denne periode kan supplere den formelle uddannelse samt helt eller delvist erstatte den. Andet færdighedsniveau svarer til DUN uddannelsesniveau 2-4. Personer tilhørende andet færdighedsniveau kan betegnes som værende i besiddelse af færdigheder på grundniveau.

Tredje færdighedsniveau er defineret med reference til ISCED kategori 5⁹ svarende til en kort eller mellemlang videregående uddannelse, som ikke er identisk med en bachelorgrad. Uddannelsen begynder typisk i en alder af 17-18 år og udstrækker sig tidsmæssigt over ca. fire år. Dette svarer til DUN uddannelsesniveau 5-6. Personer tilhørende tredje færdighedsniveau kan betegnes som værende i besiddelse af færdigheder på mellemniveau.

Fjerde færdighedsniveau er defineret med henvisning til ISCED kategori 6-7 svarende til en videregående uddannelse på universitetsniveau, der ligeledes begynder i en alder af 17-18 år og tidsmæssigt udstrækker sig over mindst tre år. Fjerde færdighedsniveau svarer til DUN uddannelsesniveau 7-8. Personer tilhørende fjerde

⁹ ISCED indeholder ikke en kategori 4.

færdighedsniveau kan betegnes som værende i besiddelse af færdigheder på højeste niveau.

Man kan ikke undgå at foretage nogle subjektive valg ved definition af de enkelte færdighedsniveauer. Af hensyn til den internationale sammenlignelighed har Danmarks Statistik anset det for værende af afgørende betydning direkte at overføre ILO's definitioner til danske forhold.

Hovedgrupper kan henføres til færdighedsniveauer

Grundstammen i DISCO-88 udgøres af ti hovedgrupper, jf. bilag 4. Hovedgruppe 2 henføres til fjerde færdighedsniveau og hovedgruppe 3 til tredje færdighedsniveau. Hovedgrupperne 4-8 henføres til andet færdighedsniveau og hovedgruppe 9 til første færdighedsniveau. Arbejdet, som indeholdes i såvel hovedgruppe 1 som hovedgruppe 0, er så heterogent, at det med hensyn til disse hovedgrupper ikke er muligt at foretage en entydig henføring til et færdighedsniveau.

Alene med henblik på SOCIO er personer i arbejde, som klassificeres i hovedgruppe 0 i DISCO-88 (militært arbejde), klassificeret i de øvrige hovedgrupper.

Arbejdsløse personer

Gruppen *arbejdsløse personer* afgrænses i overensstemmelse med de af ILO fastlagte regler for opgørelse af arbejdsløse. For at blive betragtet som arbejdsløs skal en person opfylde følgende tre grundlæggende betingelser:

- A) Være uden arbejde
- B) Stå til rådighed for arbejdsmarkedet
- C) Være aktivt arbejdssøgende

Personer uden for arbejdsstyrken

Udgangspunktet i forbindelse med statistik vedrørende arbejdsmarkedet er begrebet *arbejdsstyrken*, som er defineret som summen af *personer i beskæftigelse* og *arbejdsløse personer*. Følgelig omfatter *personer uden for arbejdsstyrken* alle de personer, som ikke opfylder betingelserne for at være i arbejdsstyrken. *Personer uden for arbejdsstyrken* vil typisk være under uddannelse eller tilbagetrukket fra arbejdsmarkedet.

Uddannelsessøgende

Gruppen *uddannelsessøgende* defineres ved hjælp af en af de to overordnede synsvinkler.

Pensionister mv.

Det samme er tilfældet med *pensionister mv.*, som alene tjener det formål at samle alderspensionister med de personer, som udnytter muligheden for frivillig tilbagetrækning før pensionsalderen.

Førtids- og folkepensionister

Pensionister under 67 år defineres som *førtidspensionister*, medens pensionister på 67 år eller ældre defineres som *folkepensionister*.

Efterlønsmodtagere mv.

Til gruppen *Efterlønsmodtagere mv.* regnes p.t. de personer, der registreres som modtagere af enten overgangsydelse, efterløn eller delpension.¹⁰

Andre personer

Andre personer uden for arbejdsstyrken defineres som restgruppen.

Børn

Som nævnt i afsnit 3.1 regnes alle personer under 15 år som *børn*.

¹⁰ Gruppe 323 er et glimrende eksempel på, hvorledes de to overordnede synsvinkler (AKM og RAS) medfører forskelle i den socioøkonomiske klassificering. I AKM regnes til gruppe 323 de personer, der som tilbagetrækningsydelse (overgangsydelse, efterløn eller delpension) modtager et beløb større end summen af løn, arbejdsløshedsdagpenge og folkepension. I RAS regnes delpensionister som værende i beskæftigelse, da de har arbejde i referenceugen.

4. Alternativer og bemærkninger til den overordnede struktur

I forhold til den hidtidige praksis rummer SOCIO primært nytænkning på to områder. For det første opdeles *lønmodtagere* efter de kriterier, som ligger til grund for DISCO-88, hvor man tidligere tog udgangspunkt i en specialversion af Dansk Fagkode. Således eksisterer der et meget nært slægtskab mellem SOCIO og DISCO-88. For det andet specificeres flere socioøkonomiske grupper af *personer uden for arbejdsstyrken*.

Såvel SOCIO som DISCO-88 vil i fremtiden indgå som baggrundsoplysninger i alle de statistikker, der beskriver personers beskæftigelsesforhold mv. og vil således blive bredt anvendt i den officielle statistik.

Der eksisterer naturligvis adskillige alternativer til klassifikationens struktur. En række af de mest nærliggende har været drøftet i afdelingen for personstatistik. I det følgende gives en kort præsentation af disse.

Selvstændige erhvervsdrivende

Det er blevet diskuteret, hvorvidt man bør anvende et tosidet kriterium, bestående af oplysninger om færdighedsniveau samt antal ansatte, ved opdelingen af *selvstændige erhvervsdrivende*. Tanken er imidlertid opgivet. Den primære årsag til at selvstændige alene klassificeres på baggrund af antal ansatte er, at det ofte vil være behæftet med stor usikkerhed, hvis man forsøger at klassificere selvstændige efter færdighedsniveau.

Endvidere er der blevet sat spørgsmålstejn ved valget af intervaller for antal ansatte. Fastlæggelsen er sket ved at skele til praksis i bl.a. EU og ILO.

Lønmodtagere

Det er drøftet, om det er muligt at finde en mere hensigtsmæssig måde at opdele *lønmodtagere* på. Et nærtliggende alternativ kunne være direkte at overføre opdelingen i ti hovedgrupper, som den forekommer i DISCO-88. Da gruppe 134, *lønmodtagere i beskæftigelse, der forudsætter færdigheder på grundniveau*, er meget heterogent sammensat, kunne et andet alternativ være at opdele denne gruppe i to. Især førstnævnte alternativ er blevet afvist fra flere sider med den begrundelse, at man ønsker en mere grov opdeling af lønmodtagere.

Desuden har det været behandlet, hvorvidt man bør tage hensyn til størrelsen af den arbejdsplads, hvor den enkelte lønmodtager er ansat. Endelig er det blevet nævnt, at det som klassificerende variabel er muligt at inddrage spørgsmålet, om den enkelte lønmodtager er privat eller offentlig ansat. Selvom disse og andre lignende oplysninger ikke er medtaget i den officielle klassifikation, vil det dog være muligt at kombinere SOCIO med oplysninger af denne karakter.

Personer uden for arbejdsstyrken

Hvad angår *personer uden for arbejdsstyrken* har en ide om underopdeling efter seneste beskæftigelsesrelaterede aktivitet været behandlet. Dette er dog ikke fundet hensigtsmæssigt.

Familie-/husstands-betragtning

SOCIO er baseret på, at den socioøkonomiske klassificering sker på baggrund af personlige oplysninger. Den enkelte persons generelle situation er imidlertid også afhængig af de eventuelle personer, med hvem der er fælles økonomi. Det er derfor blevet overvejet, om klassifikationen burde udformes under hensyntagen til dette aspekt. Denne tanke er fra alle sider blevet afvist med den primære begrundelse, at en decideret klassifikation beregnet på familier er at betragte som en overbygning på den socioøkonomiske klassifikation. Imidlertid vil Danmarks Statistik også i fremtiden overveje, om der eksisterer et behov for at realisere denne overbygning.

Bilag 1. Socioøkonomisk klassifikation (SOCIO)

- 1 Personer i beskæftigelse**
- 11 Selvstændige erhvervsdrivende**
 - 111 Selvstændige erhvervsdrivende med 50 eller flere ansatte**
 - 112 Selvstændige erhvervsdrivende med 10-49 ansatte**
 - 113 Selvstændige erhvervsdrivende med 1-9 ansatte**
 - 114 Selvstændige erhvervsdrivende uden ansatte**
- 12 Medarbejdende ægtefæller**
- 13 Lønmodtagere¹¹**
 - 131 Topledere i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor**
 - 132 Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på højeste niveau**
 - 133 Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på mellemniveau**
 - 134 Lønmodtagere i et arbejde, der forudsætter færdigheder på grundniveau**
 - 135 Andre lønmodtagere**
- 2 Arbejdsløse personer**
- 3 Personer uden for arbejdsstyrken**
- 31 Uddannelsessøgende**
- 32 Pensionister mv.**
 - 321 Førtidspensionister**
 - 322 Folkepensionister**
 - 323 Efterlønsmodtagere mv.**
- 33 Andre personer uden for arbejdsstyrken**
- 4 Børn**

¹¹ Lønmodtagere opdeles på baggrund af definitionerne i DISCO-88. Bemærk at gruppe 13 også omfatter lønmodtagere med uoplyst DISCO-88. For denne gruppe er tredje ciffer blankt.

Bilag 2. Korttekster til socioøkonomisk klassifikation

- 1 Personer i beskæftigelse**
- 11 Selvstændige**
 - 111 50 eller flere ansatte**
 - 112 10-49 ansatte**
 - 113 1-9 ansatte**
 - 114 Ingen ansatte**
- 12 Medarbejdende ægtefæller**
- 13 Lønmodtagere¹²**
 - 131 Topledere**
 - 132 Lønmodtagere på højeste niveau**
 - 133 Lønmodtagere på mellemniveau**
 - 134 Lønmodtagere på grundniveau**
 - 135 Andre lønmodtagere**
- 2 Arbejdsløse**
- 3 Personer uden for arbejdsstyrken**
- 31 Uddannelsessøgende**
- 32 Pensionister mv.**
 - 321 Førtidspensionister**
 - 322 Folkepensionister**
 - 323 Efterlønsmodtagere mv.**
- 33 Andre personer**
- 4 Børn**

¹² Lønmodtagere opdeles på baggrund af definitionerne i DISCO-88. Bemærk at gruppe 13 også omfatter lønmodtagere med uoplyst DISCO-88. For denne gruppe er tredje ciffer blankt.

Bilag 3. Tabeleksempler**Tabel 1. Personer i og uden for arbejdsstyrken. X. kvartal 199X**

| | I alt | I arbejdsstyrken | | Uden for arbejdsstyrken |
|--------------|-------|------------------|-------------|-------------------------|
| | | I beskæftigelse | Arbejdsløse | |
| I alt | | | | |
| Køn | | | | |
| Mænd | | | | |
| Kvinder | | | | |

Tabel 2. Befolkningen fordelt efter tilknytning til arbejdsmarkedet. X. kvartal 199X

| | I alt | Selvstændige | Medarb. ægtefæller | Lønmodtagere | Arbejdsløse | Uden for arbejdsstyrken | Børn |
|------------|-------|--------------|--------------------|--------------|-------------|-------------------------|------|
| | | | | | | | |
| Køn | | | | | | | |
| Mænd | | | | | | | |
| Kvinder | | | | | | | |

Tabel 3. Befolkningen på 15 år og derover fordelt efter socioøkonomisk status. X. kvartal 199X

| | I alt | Selvstændige | Medarb. ægtefæller | Lønmodtagere | Arbejdsløse | Uddannelsessøgende | Førtidspensionister | Folkepensionister | Efterlønsmodtagere mv. | Andre personer |
|------------|-------|--------------|--------------------|--------------|-------------|--------------------|---------------------|-------------------|------------------------|----------------|
| | | | | | | | | | | |
| Køn | | | | | | | | | | |
| Mænd | | | | | | | | | | |
| Kvinder | | | | | | | | | | |

Tabel 4. Personer i beskæftigelse fordelt efter status og færdighedsniveau. X. kvartal 199X

| | I alt | Selvstændige | Medarb. ægtefæller | Lønmodtagere ¹³ | | | | | Andre | |
|--------------|-------|--------------|--------------------|----------------------------|-----------|----------------|--------------|-------------|-------|--|
| | | | | I alt | Topledere | Højeste niveau | Mellemniveau | Grundniveau | | |
| I alt | | | | | | | | | | |
| Køn | | | | | | | | | | |
| Mænd | | | | | | | | | | |
| Kvinder | | | | | | | | | | |

¹³ Lønmodtagere opdeles på baggrund af definitionerne i DISCO-88.

Bilag 4. Oversigt over hoved- og overgrupper i DISCO-88

- 1 Ledelse på øverste plan i virksomheder, organisationer og den offentlige sektor**
- 11 Lovgivningsarbejde samt ledelse i offentlig administration og interesseorganisationer
- 12 Ledelse i virksomheder med ti eller flere beskæftigede
- 13 Ledelse af virksomheder med færre end ti beskæftigede
- 2 Arbejde, der forudsætter færdigheder på højeste niveau inden for pågældende område**
- 21 Forskning og/eller anvendelse af færdigheder inden for de ikke-biologiske grene af naturvidenskab samt datalogi, statistik, arkitektur og tekniske videnskaber
- 22 Forskning og/eller anvendelse af færdigheder inden for medicin, farmaci og de biologiske grene af naturvidenskab samt jordemoderarbejde, overordnet sygeplejearbejde med videre
- 23 Undervisning i folkeskoler, erhvervsskoler, gymnasier og højere læreanstalter samt forskningstilrettelæggelse og kontrol af undervisningsarbejde
- 24 Forskning og/eller anvendelse af færdigheder inden for samfundsvidenskab og humaniora
- 3 Arbejde, der forudsætter færdigheder på mellemniveau**
- 31 Teknikerarbejde inden for ikke-biologiske emner
- 32 Teknikerarbejde inden for biologiske emner
- 33 Undervisnings- og omsorgsarbejde
- 34 Arbejde med salg, finansiering, forretningsservice, administration med videre
- 4 Kontorarbejde**
- 41 Internt kontorarbejde
- 42 Kontorarbejde med kundebetjening
- 5 Salgs-, service- og omsorgsarbejde**
- 51 Service- og omsorgsarbejde
- 52 Salgsarbejde

6 Arbejde inden for landbrug, gartneri, skovbrug, jagt og fiskeri, der forudsætter færdigheder på grundniveau

61 Arbejde inden for landbrug, gartneri, skovbrug, jagt og fiskeri, der forudsætter færdigheder på grundniveau

7 Håndværkspræget arbejde

71 Arbejde med råstofudvinding og bygningshåndværk

72 Metal- og maskinarbejde

73 Præcisionshåndværk, grafisk arbejde og lignende

74 Andet håndværkspræget arbejde

8 Proces- og maskinoperatørarbejde samt transport- og anlægsarbejde

81 Arbejde med stationære procesanlæg

82 Betjening af industrimaskiner

83 Transport- og anlægsarbejde

9 Andet arbejde

91 Rengørings- og renovationsarbejde, bud- og vagttjeneste samt telefon- og dørsalg med videre

92 Medhjælp inden for landbrug, gartneri, fiskeri og skovbrug

93 Manuelt arbejde inden for bygge- og anlægssektoren, transportsektoren samt fremstillingsvirksomhed

0 Militært arbejde

01 Militært arbejde